

Archetípus és új értelmezés

Archetype and New Interpretation

MATADERO NAVE 16, MADRID
MATADERO NAVE 16, MADRID, SPAIN

Építésszek / architects: **ALEJANDRO VIRSEDA AIZPUN**

Szöveg / text: **KÓRÓDY ANNA ÉS VUKOSZÁVLYEV ZORÁN** Fotók / photos: **ICA ARQUITECTURA**

Madrid központjától délre, a Manzanares folyó partján épült fel az 1910-es években a város vágóhidja (Matadero). A Luis Bellido tervezte együttes a 20. század eleji ipari építészet egyik kiemelkedő példája. A historizáló stílusú, neo-mudejár elemekkel ötvözött csarnokok egészen a 90-es évekig használatban voltak. Ekkor döntött úgy a város vezetése, hogy a folyópark rehabilitációjának keretében a jó fekvésű épületekbe kortárs kulturális központot telepít, a művészeti negyed múzeumait felfűző Paseo del Prado sugárút meghosszabbításaként. A különböző csarnokok átalakítására építészeti tervpályázatot írtak ki, a nyertes munkák egy része már átadásra került (Arturo Franco – Intermediae, Antón García-Abril – Casa del Lector). A Nave 16 nevet viselő csarnok az egész beavatkozás szempontjából kulcsfontosságú, mivel a folyó mentén, az új megközelítés felől határolja a volt ipari területet, tehát a várossal való kommunikáció fő felületét adja.

A tervezési program a 21. század követelményeinek megfelelő kiállítóter megvalósítását tűzte ki célul, ami az igények szerint szabadon alakítható: változtatható kellett legyen a méret, a megvilágítás, a helyiségek megközelítése és átjárhatósága. A csarnok több mint 5000 négyzetméteres alapterületén tehát a főváros legnagyobb kiállítótere jött létre, ami flexibilis kialakításának köszönhetően bármilyen kulturális funkciót befogadhat, legyen az művészeti kiállítás, koncert, színpadi műsor, vetítés, performance, divatbemutató, workshop vagy konferencia.

Alejandro Virseda Aizpun és társai az épület önértékkel bíró elemeit keresték meg, hogy a hozzáadott, csak a konkrét funkcióhoz tartozó elemeket könnyebben eltávolíthassák. Az absztrakció eszközehez nyúltak tehát, amikor építészeti fogalmak mentén elindulva a struktúra (tömör falas külső térhatárolók között öntöttvas oszlopokkal könnyített vázrendszer), a térrendszer (bazilikális téregységek egymás mellé sorolása, melyet oromzati végénél a kiegészítő terek alacsony épülettömege kísért), a lépték (monumentális, szellős csarnoktér és tömör, összesűrített kiegészítő terek), az ornemens (funkcionálisan egyszerű acéloszlopok és mivesen rakott téglafelületek) elemeket vizsgálva, szinte elemről elemre finoman letapogatva az épület meglévő adottságait, döntést hoztak a „karakter-elemek” megtartásáról.

A belső válaszfalak és a feleslegessé vált funkcionális elemek eltávolításával visszamaradt tér olyan tiszta, erős építészeti kisugárzással bírt, hogy a tervezők úgy döntöttek, nincs szükség komolyabb építészeti beavatkozásra – a hozzáadott elemek inkább installációként viselkednek és alárendelt, másodlagos réteget képeznek a téglafalak között. Mind a modulrendszer, mind az anyagválasztás illeszkedik a történeti terekhez: az új szerkezet felveszi a pillér-raszter ritmusát, a beépített acél lemezek pedig a fém rácsostartókkal harmonizálnak. A továbbtervezésben a vezető fogalmi elem a szerkesztés lett. Az építésszek a lehető legegyszerűbb módot keresték a beavatkozáshoz, és végül egyetlen archetípus, az *ajtó*

alkalmazása mellett döntöttek. A cél egy hagyományos elem átértelmezése volt, szabad asszociációs alkotói módszerekkel: az új kontextusba helyezés, a sorozatos ismétlés, a felnagyítás, a léptékváltás és a megszokott anyag helyettesítése mind ezt a transzformációt szolgálták. A fal-magas ajtósorok szabadon nyitható és zárható felületeket hoztak létre, ami lehetővé tette a megvilágítás, az átlátások, a közlekedés és a szellőzés modulálását. Az archetípus-elem tehát átértelmeződött, jelentéshordozóvá vált – ugyanakkor (szó szerint) multifunkcionális alkalmazásával egyszerre hétköznapi és természetesen ott lévő elemévé vált a száz éves alapstruktúrának.

A költségvetés a tervezés időszaka alatt felére csökkent, így módosítani kellett az eredeti elképzelést: ekkor merült fel a tolható panelek helyett a hagyományos, nyíló ajtószervezetek ötlete. A csarnok eltérő belmagasságú hajóiban az ajtók két sorban helyezkednek el, alul a tere, felül a fényt szabályozzák. A felső sor nyitott zsalu-szárnyai egyben árnyékolnak is, védik a belső teret a közvetlen napsütéstől.

A korábbi vágóhíd elemei átértelmeződtek és megtalálták új helyüket. A múlt emlékének őrzése, kortárs átírata lett volna az eredeti tervek szerinti vörös padlóburkolat, amit végül a tervezők elvetettek, mert túl erős belsőépítészeti elem lett volna egy semleges kiállítótér számára. Ugyanígy nem volt végigvihető az az ötlet, ami szerint az ajtók egyben dekorációs felületet is jelentettek volna, változtathatóan a különböző funkcióknak megfelelően. De a megtartott karakter-elemek ma is hordozzák a 100 éves épület lényegét: struktúra, térrendszer, lépték, ornamentals a velejéig lecsupaszítva áll egy új térhasználat funkcionális és esztétikai szolgálatában. A már elkészült csarnokokkal a Nave 16 is egy új szemléletű közösségi térhasználat könnyeden modulálható jelenére épít.

Lásd még az Utóiratban a szerzők ide kapcsolódó mélyinterjúját - a szerk.

A cikk az „Új tehetséggondozó programok és kutatások a Műegyetem tudományos műhelyeiben” TÁMOP-4.2.2.B-10/1-2010-0009 program és az MTA Bolyai János Kutatói Ösztöndíj támogatásával készült.

South of the centre of Madrid on the bank of the River Manzanares the city's slaughterhouse was built in the 1910s. The halls erected in the Historicizing style merging Neo-Mudejar features had been used up until the 1990s. The management of the city decided then to have a contemporary cultural centre moved into the buildings of fine orientation within the rehabilitation project of the waterfront as a continuation of the avenue Paseo del Prado with a string of museums. An architectural tender was published for the designs of the various halls and some of the winning ones have already been opened to the public. The hall named Nave 16 is a key design of the whole intervention as it borders on the former industrial site along the river from a new access. This way it functions as the main surface of communication with the city itself.

